

ти, јер књаз Данило нити је био становник Котора, нити је ту сахрањен.

По службеној дужности забиљежена је и смрт књажевог убице Тодора Кадића:

„Тошо Кадић, из Бована у Бјелопавлиће, од година 38, Православноисточног виероисповиједања, ожењен, биегунац из Црне Горе, би обешен 1/13 Декембра 1860 Иљаду осамстотестдесете године за убиство учињено у особи Књаза Црногорског Данила I Његоша“. (Матица умрлих которске парохије за г. 1860, р. бр. 43).

Марко С. Николић

II

НЕКОЛИКО ПОДАТАКА О ЂАКОНУ ЈОВАНУ ЗЕЦУ

Једна од многобројних личности које су повремено боравиле у непосредној близини Његошевој јесте и ђакон Јован Зец, родом из Побора.

У Епископском архиву у Котору налазе се два предмета која говоре о одласку ђакона Зеца на Цетиње „к владици черногорскому“. Документа доносимо у данашњој транскрипцији:

I

Ваше Високопреосвјешченство,
всемилоствивњејши наш Господине!

От Господина Претура от Будве Кришомала, бившиј код мене на разговор прек јучера, јесам запитао га знали ми казати идели Ђакон Зец из Побора на Цетиње к владици черногорскому; отговорио ми је: да јест био истекшије празника и ђаконовао, како што је и прије слѣдовао, не само то, но и у Поборе спомиње (на богослужењу — М. Н.) владику черногорскога и Императора Николаја на глас...“

„Све ово што приносим вашему В. П., из никаквог другог призренија, и за никакви други вид осим за усердије мојего Архијереја, јербо не желим да Гуверан не би казао: како није извјестно у својеј Епархији што се ради от Свјашченства...“

Со сим остају гљубочајшим поклоном

в Которје 18 јануарија 834.

Вашего Високопреосвјашченства
всенижајши покорњејши раб
Јаков Поповић, протопрезвитер“.

II

№ 253

Всепречестњејши Ординаријат!

Надзиратељ Будванскиј јест спровео прошеније Ђакона Јованна Зеца из Побора, који проси, да му се дозволи слободниј од-

лазак у Црној Гори, за содјејствовати оном Епископу, како што је всегда обичествовао и от њега користи имао; будући да често-крат одлази без дозвољенија ко истому Господину, за то проси како от Архијерејске тако чрез ње власти и от Политическе, да би му се једном за всегда дозвољеније дало, за удалити себе от сваког слововоздајнија (одговорности — М. Н.).

Всенижајши писатељ има чест во оригинале поднести тому всепречестњејшему Ординаријату (молбу ђакона Зеца, која није сачувана у архиву) со мњенијем својим, да ако би дозвољеније оваково и дало му се, но свакиј пут када би имао отићи, има се јавити овђена, за опредјеленије днеј колико се има задржати, и у возвращениј својем јавити се да је дошао; держи се да оваково дозвољеније противно ће Политическој власти бити, а мисли се и Архијерејској, да у страном мјесту честократно одлазити допусти се.

у Котор 13 августа 1847

Иринеј Поповић
Архимандрит и Провикар“.

У предмету је сачувана и копија одговора епископа Ј. Мутибарића, који гласи:

„в Задрје, 13. августа 1847

Архимандриту и Провикарију Бококоторскому

Возвращајушче прилоге писанија вашег от 6. Авг. Е. Л. №253 имами честности вашеј сказати, да прошеније Ђакона Јованна Зеца из Побора, којим он проси, да би њему от Нас дозвољено било у Чефну Гору ради свјашченодјејствија отходити, безумјестно јест, и зато Ми неможемо в тому соизволити“ (Еп. архив у Котору бр. 19/1834; 125/1847).

Ђакон Јован Зец — како се то види из наведених докумената — хтио је да легализује свој одлазак преко границе, у Цетиње, молећи „дозвољеније“ од надлежних црквених власти у Шибенику. Што га није добио није чудо, кад се зна са колико је педантности аустриска полиција пратила сваки покрет родољубивих елемената Боке, а посебно црквених људи, код којих су хтјели да избришу успомену на скорашњу јурисдикцију црногорских митрополита у Боки Которској.

Доносимо и неколико података из научне литературе о боравку ђакона Јована Зеца у Цетињу код владике Петра II — Његоша:

Вук Врчевић каже да је и ђакон Ј. Зец био присутан отварању гроба поч. Митрополита Петра I кад је проглашен за светитеља (В. Врчевић, Живот Петра II Петровића Његоша, владике црногорскога, књиге Матице Српске бр. 46. 1914 год., стр. 149).

Прото Марко Зец у своме раду о манастиру Стањевићи каже да је ђакон Јован Зец „био дуго година писар и дворјанин вла-

дикe Рада“ (Гласник народног универзитета Боке Которске, година V бр. 1—4, стр. 37).

У своме раду „Огранци за историју Црне Горе“ В. Врчевић пише и ово: „Године 1837, док сам ја онда у Будви живио сиће Владика црногорски Петар II. у некад бивши Манастир под Мајине; чу за мене, те посла својега ђакона Ива Попова Зеца, Аустријског поданика из Побора, да бих пошао к њему у Манастир. . .“ („Дубровник“, забавник Штедионице дубровачке за годину 1870, бр. III, стр. 99).

Марко С. Николић

О НАИМЕНОВАЊУ ПРВОГ ЦРНОГОРСКОГ МИНИСТРА СПОЉНИХ ПОСЛОВА

Тек послије Берлинског конгреса формирана су министарства у Црној Гори. Тада је наименован и први министар спољних послова. Међутим, много прије тога учињен је покушај да се образује министарство спољних послова и да се наименује министар. Изложићемо то на основу неколико архивских података.

Прилично сређену и европеизирану администрацију, коју је спровео књаз Данило, наслиједио је и продужио да усавршава његов наслједник млади књаз Никола, који је због изненадне смрти свог стрица прекинуо учење у париском лицеју Louis le Grand. Он је задржао особље које је имао књаз Данило, међу којим и његова секретара Теодора Илића, Србина из Војводине, а желио је да се поново врати из Париза у Црну Гору познати сарадник и секретар књаза Данила за спољну кореспонденцију Анри Делари. Тежња се није испунила јер је Делари мало послије тога умро у Паризу.

Приликом преузимања власти, књаз Никола је обавијестио о томе европске дворове и њихове конзуле у Скадру и Дубровнику као и скадарског пашу, гувернера турске Албаније. Истовремено Сенат је то објавио народу једним прогласом а стилизован је текст књажеве заклетве народу као и текстови заклетве коју су књазу положили сенатори и народ. Ови се документи сада налазе у Архивском одјељењу Државног музеја на Цетињу у препису са оригинала које је овјерио Теодор Илић и ми ћемо их овдје дословно саопштити.

Проглас народу о убиству књаза Данила гласи:

„Славни народе!

Његово Височанство премилостиви и нигда незаборављени Књаз и Господар Црне Горе Данило I, убијени од разбојничке руке у недјељу у вече, умро је синоћ у 7 сати у Котору, а сада сарањен. Сваком је добро позната велика љубав његова према ота-